

ab aliquo deo antiquitus vocata est. ut a ioue et alijs prout sub septimana dictum est. Vel a dia quod est duo. quia continet duo tempora noctem scilicet et diem vsualem. Quando autem incipiat dictum est in prohemio vij. patris. Artificialis est spacium quo sol morat super nostrum emisperium ab ortu solis vsq; ad occasum et hic secundum solis ascensum et descensum crescit pariter et decrescit. Dicitur autem dies. a dyan qd est claritas et dicitur vsualis. siue artificialis. quia solum hoc tempus aptum est vsibus et artificij. s. exercēdis. Reliqua pars diei dicitur nox a nocte. quia nocet visui et vsui. et ideo vocata est dies a meliori parte sine commemoratiōe noctis iuxta illud. Et factum est vespere et mane dies vnus.

Rursus partes diei sunt tres scdm Isidorum. Mane meridies et suprema. Mane est lux matura et plena. nec iam crepusculū. Meridies dicitur quasi medi dies. i. medius dies. v. quia tunc prior dies est. Suprema est postrema pars diei. Sero dicitur a clausis seris. Noctis vero partes sunt. vij. scz vespere. crepusculum conticinium. intempestum gallicinium. matutinum et diluculū. Vespere dicitur a vespere occidentali stella. que tenebras sequentes pcedit. et dicitur tenebre. q. tenentes vmbra. Crepusculū dicitur dubia lux. scz inter lucem et tenebras. Conticiniū est qm iam omnes silent. Intempestum est medius noctis tempus. qm nil agi potest. et omnia silent quasi inopertunū. Galliciniū dicitur propter gallos lucis pncios. Matutinū est inter abcessum tenebrarum et aurora aduentū. Diluculū dicitur quasi iam incipiens. pua diei lux et aurora. q. soles pcedat. Est enim aurora diei clarescentis exordiu. Et nota qd dies. alij sunt fiterales in quibus sidera mouent. et homines a nauigacōibus excludunt. alij piales s. quibus in libro. s. quibus reges solent ad bella pcedere alij interscalares quos scimus xxij. mensibus sup esse. alij caniculares. alij solsticiales. alij equinoctiales de quibus iam pmissum est. alij facti. in quibus iura fantur. alij nefasti eis cōtrarij alij festi. i. festiui. vt dies azimoz. alij pfecti. quasi pcula festis. vt feriales. alij mali. Vñ apostolus Rebimētes tempus. qm dies mali sunt. qz in eis plus solito homines affligunt. et ecōterario sunt boni. alij egipciaci. de quibus pmissum est. Est etiam dies salutis in quo dñs venit ad saluandū. Est etiam dies iudicij in quo dominus venit ad iudicandū qui erit bonis dies leticie. malis autē calamitatis et miserie. Momentum vero est minimū atq; angustū tempus a motu siderum dictū est enim extremitas hore in breuibus interuallis cum aliquid sibi cedit atq; succedit scdm isidorum.

Hora grecum nomen est. et tñ latinum sonat. est enim finis tempis. Quot autem horas continet dies naturalis dictū est in ptemio huius partis. Et nota qd in mense ianuarij nox habet xvj. horas dies vij. In februario nox habet xij. horas dies x. In marcio nox habet xij. horas dies totidem. In aprilij nox habet x. dies quatuordecim. In maio

nox habet vij. dies xvj. In iunio nox habet. vij. horas dies. xvij. In iulio nox habet vij. dies xvj. In augusto nox habet. x. dies xiiij. In septēbri nox habet. xij. dies totidem. In octobri nox habet. xiiij. dies. x. In nouembri nox habet xvj. dies vij. In decēbri nox habet xvij. dies vij. Astrologus tñ curiosus potest horas aliter equare. s. pmissa equatio p vulgaribus et simplicibus sufficere potest.

De secunda parte anni lunaris.

Equitur scda pars de anno lunari in qua agit. Primo quid sit annus lunaris. et quot dies contineat. Secundo de regularibus lunaribus. Tercio de epacta. Quarto de embolismo. Quinto de aureo numero. Sexto de termino paschali. et aliaz morbilium festiuitatum. Septimo de ciclis.

Quid sit lunaris.

Annus lunaris dicitur tribus modis. Primo modo annus lunaris est spacium quo luna circuit totum zodiacum. qd facit in xxvj. diebus et ix. horis. Secundo modo dicitur annus lunaris spacium qd luna circuit solem ab vna icēsiōe vsq; ad aliaz et hoc facit in xxix. diebus et xij. horis. Itaq; cum luna separet a sole ad pagrandū zodiacū. et postea reuertit ad eundem punctū in quo dimiserat solem. nō inuenit illū ibi qz sol iam tñ processit suo motu qd luna laborat recurrere ad eū. siue attingere ipm duobus diebus et tribus horis. Tercio dicitur annus lunaris spacium. xij. lunacionū in anno omni. et xiiij. embolismali. s. quibus infra dicitur. Cū ergo lunacō quibus cōstet ex. xxix. diebus. et xij. horis. qz nō curat ecclesia s. nūcijs et ex. xij. horis pcedētis lunacōis et ex. xij. sequētis ostituit vna dies naturalis que se p lunacōi pcedēti attribuit. ita qd lunacō pcedētis mensis semp habeat xx. dies et sequētis. xxix. nisi aliud sit propter bisextū vel embolismū. vel saltū lune. vñ versus. Luna pars mensis nūq; tricesima fiet. Imp ter cō nūquaz nisi fine carebit. Tempe bisexti febr. xxx. luna est. Itaq; iulij luna tunc est xxix. Par mensis dicitur quia numerando a ianuario p ordmem cadit in numerum parem vt febr. april. iunius augustus. october. decēber. quoz lunacō semp est. xxix. dierum. excepto februario. cuius lunacō. xxx. qm est bisextus. Impar vero est qui in numerum cadit impar em vt Ianuarius. Marcus. Maius. Julius. September. et Nouember. quorum lunacō semp est. xxx. dies. excepto iulio. qui in vltimo anno cicli lunaris propter saltum lune habet tantum. xxix. Ex his autem xij. lunacionibus ostituitur trecenti quinquagintaquatuor dies in anno lunari. Et sic annus lunaris in xj. diebus excedit a solari. ex quo excessu omnis varietas etatis lune cōsurgit. ita qd vbicunq; fuerit luna prima in primo anno sit in secūdo xj. propter quaz varietatem duos numerorum genera sunt inuenta. regulares. videlicet et epacta de quibus breuiter vitemus.

De regularibus lunaris

Nunc videamus de regularibus Et qui
 tem regularis lunaris e numerus m
 variabilis dat9 mensi ad inueniendu
 m kalen. lunam mensium singulorum
 Datent aut ortuz regulares ab illis qui q3 die
 bus qui super sunt in ano solari supra trecetos
 sexag nta dies Vnde quinq3 reglares dati fut
 septembri. a qua annus lunaris sumit incium .
 Regulares vero aliorum mensium sic formant
 Junge regulares mensis cu dieb9 eius. et ab il
 la summa subtraxe lunacionem eius. et residuu
 quod remanserit erit regularis illius mensis ver
 bi gracia. Septembri habet .v. regulares. et di
 es eius sunt triginta. qui coniuncti reglaribus
 constituunt .xxxv. et lunacio septembris est tri
 cesima. qua subtraxta remanet .v. que sunt re
 gulares sequentis mensis. scz octobris. et sic de
 alijs vsq3 ad septembres. Nam egipci suum an
 num incipiunt a septembri. et iteo nos annum lu
 narem incipimus a septembri. De regularib9
 tradidit iste vsus Dic. e. g. bis. i. k. bis. et post ma
 net or do quasi dicat. dic. e. bis que est quinta in
 alphaneto. id est primis duobus mensibus anni
 lunaris dantur. v. pro regularib9. Item dic bis
 g. que est .vij. in alphaneto. id est tercius et qu
 tus mensis habent. vij. pro regularibus. Item
 dic bis. e. i. que nona in alphaneto. i. v. et .vij.
 mensis habet. ix. p regularibus. Item dic bis. k. q
 est decima in alphaneto. i. sextus et octau9 me
 sis hnt. x. p reglarib9 Et nota q3 hic fit trasie9
 de quito ad septimu. et de sexto ad octauum. vt
 patz informado ipsos reglares q3 ianuari9 et
 marci9. ix. et febru. ap. x. et hnt. h. p9 man9 or
 do. i. maius. xj. iunius. xij. iulius. xij. augustus
 xij. habet.

De epacta.

Equit d epacta Est aut epacta nume
 rus variabil' datus anno ad inuenien
 du lunā in kalen. cuiuslibet mensis. Et
 dicit epacta ab epi qd est supz aucta.
 qz e supexerescentia anni lunaris a solari. Ite
 q3 an9 prim9 cicli lunaris nll'az habz epactā. qz
 null9 ann9 pcessit a quo. xj. accepisset. Scds vo
 habz. xj. p epacta. qz epacta orit ab illis dieb9
 quibus ann9 lunaris excedit a solari Terci9 vo
 anus habz .xxij. qz seimp addunt xj. si nō trasce
 dat. xxx. Si vo transcedat xxx. abiectis ill' xxx.
 residuu erit epacta ill9 anni. et iteo in qrt9 an
 no. qz summa ascendit ad. xxxij. abiectis xxx. tres
 fut epactz illius anni. Epactz vo grece dicunt
 latine abiectiones anue lunares. q p numerz vn
 denariū vsq3 ad tēnariū i se reuoluūt. q3 egip
 cij iteo abieciūt. vt lunaris emersio rōni sol' coe
 quet Luna em iuxta cursū suū. xxix. semis dies
 lucere dno scit et fut i annū lunare dies treceti
 qui q3 ginta quatuor remanēt ad cursū anni solaris
 dies. xj. quos egipcij adiciunt absq3 bis nō iue
 nies lunā quota sit in quolibet anno mēse et die.
 Epactz oim annoz cicli lunaris p hāc tabulā de
 notant. ita q3 hoc verbū nulla rōn bz primo anno
 et singli sequētis numeri rōntent singulis ānis ci

eli vsq3 ab. xix. vt nll' a. xi. xxij. iij. xliij. xxv. vij. xs
 vij. xxvij. ix. xxi. xij. xxij. iij. xv. xxvj. vij. xvi. j. Sz
 hoc idē etiāz oñdit p hos vsus. Annis abde mo
 nos dñi ptre p vnde Viginti lune ciclis et intz
 patz hoc vult dicere quot9 sit an9 epactal' siue
 cicli dtem9 diuiterē ānos dñi p. xix. quociēs pos
 sum9 et addere vnū. qz qñ xp9 natus fuit em p
 cesserat ille cicl9. et quota fuerit summa q remāse
 rit tot9 erit ann9 cicli epactal' vbi gracia. hoc
 āno oputam9 ānos dñi mille ducētos octogita
 sex. quoz mille ducenti septuagitatres sunt re
 cte p xix. diuisi supfune. xliij. d p dicto numero ad
 dito er go vno fut xliij. Vñ hoc āno ē. xliij. ān9
 cicli lunaris i āno sequēti erit. xv. et sic vsq3 ad
 xix. postea rebbit ad primū. Et hoc vñ ē scd3 il
 los qui incipiūt oputare ānos dñi. a natiuitate
 xpi. vt in kalen. ianuarij. nō aut scd3 eos qui il
 los immutat in kal. septēbris et faciūt ibi diuī
 sionē. Mā tūc adtēdi sunt duo āni pōt etiā et a
 liū inueniri epacta. vt si sumaz q remanz d p mif
 sa diuisione ānoz dñi p tres iuncturas pollicis
 numer9. Si em numer9 finit in prima iunctura
 debem9 demere vnū de ipso numero. Si in scda
 debem9 addere nouē si in terciā debem9 addere
 xix. et summa intē pueniēs ē epacta. et hoc si erigi
 ta si trāseat Si vo trāsiēt abiectis. xxx. residuu
 ē epacta. vñ vsus. Deme vnū post adte nouē p9
 tena nouēq3. Inuenta i gē epacta debemus eam
 iungerē cū regularibus mensis cui9 lunā volu
 m9 inuenirez quota fuerit summa intē pueniens
 tota erit luna i kalen. illi9 mensis dūmō. xxx. nō
 trāseat. Si vo. xxx. trāsiēt abiectis. xxx. residuu
 erit etas lune et si summa illa fuerit xxx. in ka
 mēsis tūc luna erit. xxx. Si aut epacta nll' a fue
 rit. puta i prio āno cicli lunaris. tūc ad inuenien
 du lunā sufficite reglaris. Sz qñ epactaz rō qñ
 q3 fallit ppter embolisinū seu saltū lun. iteo de
 ipso breuiter videamus.

De embolismo.

Quia embolismo siue lune saltū notādū ē q
 embolism9 grece interpretat latine sup au
 gmentū seu supexerescentia anni solaris
 sup lunare Quia ergo annus solaris excedit lu
 narē in. xj. diebus ex illo excessu ostētuunt. vij.
 lunacōes i illis. xix. annis cicli lunaris multipl
 catis ill' xj. dieb9. Et dicunt lunacōes embolif
 males qz quilibet ē. xxx. diez et attribuūt. vij.
 ānis embolifinalib9. ita q3 i quolibz ciclo lunari
 sunt. vij. embolifinales et. xij. cōes Appellatur aut
 ān9 embolifinalis qui a xliij. Luna pcedēt s pasce
 vsq3 ad xliij. sequētis hz. xliij. lunacōes siue. xliij.
 mēses lunares. i. trecetos octo gita quatuor dies
 et iste ē ānus scō moisi diuinitus reuelatus. Cō
 munis vo hz tñ xij. lunacōes. i. trecetos quinā
 gita quatuor dies quoz disposicōes otinet iste vs
 sus Cur fles has lacrimas obiofum quere tirā
 nū In isto vsu sunt. vij. dictōes septē ānis embolif
 malib9 hūentes prima prio scda scdo et sic p or
 dmē. ita q3 quota ē. i. tra alicui9 istaz dictōnū i
 alphaneto. tot9 ān9 cicli epactal' erit ann9 em
 bolifinalis vbi grā. Cur est prima dictō et seruit